

Inga Gaile kuvaa nykyelämän varjoja

Helena Johansson

Latvialaisen teatteriohjaajan ja runoilijan Inga Gailen palkittu runoteos Sumu (Migla, Mansards, 2012) kuvaa nykynaisen sielunelämää. Ensimmäistä kertaa naisen olemusta punnitaan latvialaisessa runoudessa määrätietoisesti. Raadin mukaan runoilija esittää nykyelämästä ja historiasta epämurkkaavia kysymyksiä tuoden esille mm. maastapaon. Hän ylistää elämän haurasta, mutta välttämätöntä sidettä sukupolvien välillä ja uskoa ihmiskuntaan - ja luo näin lukijalle toivoa. Runoilijankutsumus on toteutunut toisin kuin teatteriin vienyttä tie, pikemminkin kääntymisenä itseensä päin ja ympäristön havainnointina sivullisen näkökulmasta.

Inga Gaile kuvaa naisen ja lapsen elämän konkreettisen elävästi. Kuvat pyrähtävät runon näyttämölle ja lukija voi sielunsa silmin seurata esitystä.

Runot ovat yhteiskunnallisesti kantaaottavia ja runoilija saa kuulla, että hänen ei pitäisi kirjoittaa niin rankoista asioista. Sumu herätti ristiriitaisia tunteita. Runopäivien aikaan lukijat tulivat huomauttamaan, että tekstit eivät ole sopivia.

Latvialainen lukija on varautunut. Minulle sanotaan, että olen nuori eikä minun sovi kirjoittaa niin kipeistä aiheista kuin lapsen hyväksikäyttö. En ole nuori, olen jo 37-vuotias ja juuri raskaita asioita tahdon tuoda esille. On niin paljon aiheita, joista ei puhuta, kuten mitä tapahtui juutalaisille. Latviassa ei myöskään tahdota keskustella naisten oikeuksista. Vaikka sananvapaus vallitseekin, niin taiteessa kuitenkin vallitsee kansallinen tilaus.

Käsitykset kasvatuksesta muuttuvat

Nykyään lapsen rooli on toisenlainen kuin ennen. Käsitykset kasvatuksesta muuttuvat. Lasten fyysistä kuritusta ja komentelua vastaan kampanjoidaan, koska tällainen ankuruus haavoittaa loppuiksi. Monet silti ajattelevat, että ”lasten tulee näkyä, muttei kuulua” tai ”hyvä lapsi on nukkuva lapsi”. Valtion lastentarhassa oltiin sitä mieltä, että mitä aikaisemmin lapsi tuodaan kouluun, sitä helpompi hänet on kesyttää. Edelleenkin lapsi alistetaan, hänellä ei ole omaa tahtoa tai oikeutta omaan tahtoon tiettyyn ikään asti. 18-vuotiaana lapsi jatkuvasti alistettu lapsi ei enää kykene löytämään itseään.

Naisen osa herättää minussa ihmetystä. Mediassa naista edelleen kohdellaan objektina, jonka tehtävänä on joko maata miehen kanssa tai olla äiti. Samaan aikaan monenlaisten kehityskulkujen tuloksena Latviassa vallitsee voimakas matriarkaatti, joka todellisuudessa on naisen tarpeita vähättelevä patriar-

kaatti. Naisen on usein ollut pakko ottaa perheen tai työyhteisön johtajan rooli ja niinpä nyt tämä nainen jatkaa kilpailua muiden naisten kanssa ja taistelee ahnaasti saavuttamastaan paikasta miesten kanssa. Samaan aikaan nainen tahtoo, että mies vastaisi hänen odotuksiinsa ja olisi miehekäs, sellainen kuin lehdissä kuvataan ja haluaisi totella – olla objekti. Nainen on sivistynyt ja vahva, mutta samaan aikaan ystäväni keskuudessa näen tilanteita, joissa poika kättelee vain toista miestä ja jättää tytön huomiotta tai haluaa suudella tytön kättä.

Miehellä on vaikeaa. Hän alkaa kuulla naisten tasa-arvoa, samaa tulotasoa, työnjakoa lasten ja kotitöiden hoidossa vaativat äänet. Hän haluaa paeta sitä kaikkea tai puolustautua. Hän moittii naista syypääksi tai puhuu luonnonjärjestyksen vastaisuuksista. Monella miehellä on ollut vahvasti dominoiva äiti, joka on alistanut poikansa tahtoonsa, koska ei ole pärjännyt oman aviomiehensä kanssa. Minusta tuntuu, että naisiin kohdistuva viha voi olla huomattava ongelma Latviassa lähivuosina.

Runoilijan voima, kauhu, ilo?

Runoilijan voima on hänen tunteellisuutensa, runoilijan kauhu on, että hän ei voi puhua, mitä haluaa, runoilijan ilo ovat ne hetket, kun intensiivisen työn tai kokemuksen tuloksena on syntynyt uusi runo.

Haastatteli Helena Johansson
puheenjohtaja
Rozentals-seura

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
4/2014	23.1.2014	Elämää Pohjoisella kasvukäytävällä Niko Kyynäräinen, johtaja, Turun Seudun Kehittämiskeskus
2/2014	9.1.2014	Ravinteet rullaamaan ja loppu tuhlaukselle Ilkka Herlin, hallituksen puheenjohtaja, Baltic Sea Action Group
1/2014	2.1.2014	Uusi vuosi ja Itämeren alueen uudet mahdollisuudet Jyrki Katainen, pääministeri, Valtioneuvoston kanslia
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
4/2012	27.1.2012	Itämeren suojelua vai politiikkaa? Heli Saavalainen, toimittaja, Helsingin Sanomat
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
18/2011	25.11.2011	Merenkulun merkitys ja haasteet merellä Olof Widén, toimitusjohtaja, Suomen Varustamot ry
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
5/2011	2.9.2011	Tilannetietoisuutta yli rajojen Veli-Jukka Pennala, komentaja, kontra-amiraali, Merivoimat
3/2011	19.8.2011	Tekoja Itämeren hyväksi Juho Savo, maakuntajohtaja, Varsinais-Suomen liitto
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.